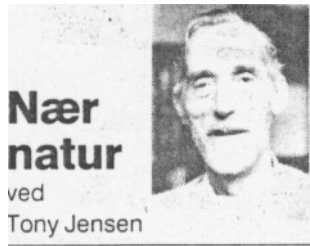

Priorsløkke - Et stykke af Horsens historie

Nær natur ved Tony Jensen

På en af mine ture ud i naturen omkring Horsens, ville jeg en dag ned på engene nedenfor Løvhøj. Som jeg der vandrede henad Priorsløkkevej, fik jeg i vejrkanten øje på en natursten, næsten skjult af blade og grene. På den stod navnet "Priorsløkke".

Egentlig havde jeg aldrig tænkt over dette gadenavn og dets betydning, men min nysgerrighed blev vakt og senere aflagde jeg et besøg på biblioteket og her er så min beretning om hvad denne tur på engen og mit studie af biblioteksbøgerne fortalte mig.

Her hvor stenen stod, var der engang indkørsel til en bondegård, der nu er nedlagt. Som navnet siger, har den været bygget på gammel klosterjord. Selve navnet stammer nok mere fra jordstykkets oprindelige form, end fra at det har været en lykke for prioren at eje dette stykke jord. På det gamle matrikelskort fra udskiftningen i 1831 har man ganske vist benyttet skrivemåden: Priorslykke, men det kan vel bero på en skrivefejl. I hvertfald synes jeg at den gamle skriveform skal bibeholdes, som man også har gjort det i gadenavnet.

Klosteret blev overtaget af kongen

Ifølge de gamle optegnelser, var jordstykket det største areal af det jordtilliggende som Skt. Hans kloster besad

omkring år 1400. Ved reformationens indførelse i 1532 blev klosteret overtaget af kongen. Han gav det dog ikke til byen som et tillæg til den kongejord Horsens var bygget på, men videregav jorden. I 1532 blev klosteret købt af Holger Rosenkrantz til Boller og fik navnet "Stjernholm". Det havde sin beliggenhed i området omkring Stjernholmsgade, men man har vist ikke fundet nogle af det forlængst nedlagte slots ruiner. Jorden blev gennem årene på private hænder og ved udskiftningen anføres det at andrage 24 tdr. land og med eng til 30 læs hø. I 1826, da udskiftningen begyndte, var ejerne fru etatsrådinde de Lichtenberg og Anders Kruse. Velkendte navne fra det gamle Horsens.

Egetræer med tinglyst fredning

Den senere opførte bondegård, Priorsløkke, er nu nedrevet og kun træerne fra den gamle have står tilbage. På nogle af disse træer, nemlig 2 egetræer m.m., er der tinglyst en deklaration som freder træerne, men hvor mange og hvilke træer, er det svært at fastslå ud fra denne tekst. Med mere, kan jo dække hele haveanlægget, alt efter hvordan man fortolker det. På det ubebyggede areal står der en del gamle frugttræer tilbage. De har selvfølgelig en begrænset levetid, men der står også nogle pragtfulde, flerstammede bøgetræer, der har mange år tilbage endnu.

Ønskværdigt med en park

En del af det ubebyggede areal er beregnet til gennemføring af en sti ned til det nye kvarter og videre til en sti, der skal forbinde Nørrestrandsstien med Løvhøj og forløbe langs Hansted å. Resten af grunden ved Priorsløkkevej er

privatejet, men det ville være ønskværdigt, om der på hele området blev lavet en lille park for beboerne herude. Det ville være et historisk minde om Priorens Løkke og det ville være en smuk indføring til stierne i det tilbageværende naturområde i Hansted Ådal.

Disse stier vil, ved man bevæger sig op over jernbanebroen, få forbindelse til naturstien mod Silkeborg og til den projekterede stis langs banelinjen til Bygholm

Rester af jernalderlandsby

Selve ådalen rummer et endnu ældre historisk minde. På den lille græsholm, beliggende ca. midt imellem Nørre-brogade og Løvhøj på ådalens bredeste sted, findes resterne af en landsbylignende bebyggelse fra den ældre jernalder. Fra omkring år 0 til år 200, har der her været en bebyggelse. Den seneste af disse bebyggelser var opført ovenpå resterne af den første og har været en hel fæstning med voldgrave og palisade ind mod landsiden. På ydersiden var det dengang, med en halv meters højere vandstand, ikke nødvendigt med nogen beskyttelse. Man kunne alligevel ikke trænge frem gennem det sumpede terræn. I den urolige folkevandringstid med flere forskellige stammer, har man på et tidspunkt set sig nødsaget til at befæstige bebyggelsen, der lå ved en vigtig nord-sydgående færdselsåre. En god beliggenhed for samhandel, men også et farligt sted når uroen hærgede i

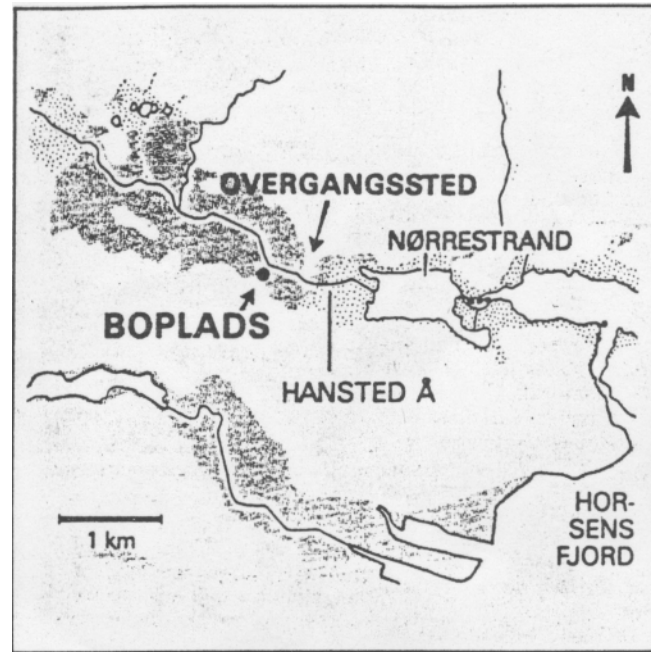
Hustomter lokaliseret

Ved udgravningerne har man lokaliseret hustomterne, voldgrav og palisader, men der mangler en del endnu. Eventuelle gravpladser ved

bebyggelsen m.m., kan rumme mange værdifulde oplysninger fra en tid, hvorfra denne bebyggelse er en af de få og bedst bevarede. Ligeledes findes der rester af gamle vadesteder ned over åen, som endnu ikke er rigtig undersøgt. Alt i alt, et interessant område for arkæologiske undersøgelser, når tid og penge gør det muligt at gå videre med arbejdet. På dette sted i ådalen må der nødvendigvis etableres en øvre sti, således at man kan komme op forbi dette historiske mindesmærke fra jernalderen. Her er i øvrigt ført en vej nedenunder græsholmen, som i begge ender har forbindelse til havekolonierne og gaderne overfor. Man har en gang haft nogle intentioner om at anlægge havekolonier her ude på selve engen, men jorden synes ikke særlig velegnet hertil.

Bruges til affald

For nærværende, har det kun medført, at nogle benytter muligheden for at køre med Dg ulovligt henlægge affald på engen. Det ville nok være på sin plads at spærre denne vej med bomme og kun benytte den som en del af den øvre sti. Der ligger i forbindelse med denne boplads, en opgave for interesserede historiske foreninger i et projekt, som ved opførelse af græsvolde til markering af hustomterne, gene-tablering af et stykke palisade Dg voldgrav, kunne tydeliggøre denne landsby fra vor tidligste historie. man kunne måske endog opføre et enkelt af husene, altsammen i samarbejde med arkæologerne. Kun arkæologernes viden, fantasien, indsatsen og de fornødne midler sætter en grænse for, hvorvidt man kunne gå med at genskabe denne bebyggelse. Det ville være et godt mål for søndagsspadsreturen, et godt mål for skolerne i deres undervisning og en tu-

På kortet ses Hansted-åens udløb i Nørrestrand og hvor boplads og overgangssted har været.

ristattraktion i en by, hvor der ikke findes for meget af den slags i forvejen.

Engene herude er et kapitel for sig. Overladt som de er til sig selv er tilgroningen godt igang. Det hele ligner en tidsselmærk, men snart vil buske og træer begynde at skyde op over tidslerne. En indhegning, en afgræsning og en oprensning af grøfterne ville være den bedste løsning. Sammen med andre engarealer og Hammersholmområdet, er det et meget stort areal, der her henligger på samme måde. her kunne, såvidt jeg kan se, i samarbejde med de omliggende gårde, landboforening og stadsgartner, etableres en afgræsning, der om ikke vil være rentabel, så dog set over en længere periode, vil kunne hvile i sig selv. Ikke alt hvad vi beskæftiger os med, behøver at være profit, kan ikke være profit, hvis vi på værdig vis

skal forvalte den natur der er vores generation betroet.

Attraktivt naturområde

Hvad vil man så opnå med alle de ting jeg her har bragt i forslag? Ved at få etableret natuurstierne og færdiggjort området, er det vel blevet lidt mere attraktivt for de mennesker der bor i det nye kvarter herude. I forvejen har det jo vist sig, at et er svært at få folk til at flytte herud. Ved at få etableret en afgræsning af engene, som jeg har skitseret, vil der blive skabt en vis beskæftigelse og produktion. Andre af byens beboere, vil på ture herud, kunne glæde os over at Viben, Lærkerne, Bynkefuglen og magne andre er vendt tilbage, glæde os over en smuk natur og drømme os tilbage til Priorens eng og de 30 læs hø der dengang kunne avles her...